

POSTANOWIENIE

Dnia 15 kwietnia 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jerzy Grubba

po rozpoznaniu w Izbie Karnej

na posiedzeniu w dniu 15 kwietnia 2025r.

w sprawie **R. P.**

oskarżonego o czyny z art. 217§1 k.k.

skargi kuratora małoletniego oskarżyciela posiłkowego

na wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 28 listopada 2024r., sygn. akt IX

Ka 941/24, uchylający wyrok Sądu Rejonowego dla Warszawy-Śródmieścia w

Warszawie z dnia 18 czerwca 2024r., sygn. akt X K 733/23,

na podstawie art. 539e§2 k.p.k.

postanowił:

1) oddalić skargę,

2) kosztami postępowania skargowego obciążyć Skarb Państwa.

UZASADNIENIE

Skarga wniesiona w imieniu małoletniego oskarżyciela posiłkowego nie jest zasadna.

Zgodnie z treścią art. 437§2 k.p.k. uchylenie orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania może nastąpić wyłącznie w wypadkach wskazanych w art. 439§1 k.p.k., art. 454 k.p.k. lub jeśli jest konieczne przeprowadzenie na nowo przewodu w całości.

Powiązanie tego przepisu z treścią art. 539a§3 k.p.k., w którym wymieniono podstawy tego środka zaskarżenia, jednoznacznie wskazuje, że Sąd Najwyższy rozpoznając skargę na wyrok sądu odwoławczego ogranicza się wyłącznie do badania, czy w sprawie, na etapie postępowania przed sądem I lub II instancji, zachodzi tzw. bezwzględna przyczyna odwoławcza, albo doszło do uchylenia wyroku mimo braku formalnych przeszkód określonych w art. 454 k.p.k. lub też konieczne jest przeprowadzenie na nowo w całości przewodu sądowego (*vide*: uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 25 stycznia 2018r., sygn. akt I KZP 13/17 oraz postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 lutego 2017r., sygn. akt IV KS 6/16). Z powyższego wynika również, że uzasadnienie wyroku sądu odwoławczego winno jednoznacznie wskazywać, która z przesłanek określonych w art. 437§2 k.p.k. była podstawą uchylenia wyroku sądu I instancji i przekazania sprawy temu sądowi do ponownego rozpoznania.

Z uzasadnienia zaskarżonego skargą wyroku jednoznacznie wynika, że Sąd Okręgowy podzielił argumentację zaprezentowaną w apelacji Prokuratury odnośnie wad oceny stopnia społecznej szkodliwości przypisanego czynu (pkt 3.1 szablonu uzasadnienia wyroku).

Zważywszy jednak, że wyrokiem Sądu Rejonowego warunkowo umorzono postępowanie prowadzone przeciwko R. P. , rozstrzygnięcie Sądu Odwoławczego nie mogło znaleźć oparcia w zastosowaniu zasady *ne peius* wyrażonej w art. 454§1 k.p.k. Ta bowiem, obecnie (odmiennie założenia projektu nowelizacji przepisów k.p.k. rozszerzające zakres reguły *ne peius*, w tym na, właśnie, warunkowe umorzenie postępowania) odnosi się wyłącznie do rozstrzygnięć uniewinniających.

W tym kontekście autor skargi zakwestionował poprawności zastosowania przez Sąd Odwoławczy art. 437§2 k.p.k. poprzez jego nieprawidłowe zastosowanie – w sytuacji, gdy wyrok pierwszoinstancyjny nie był wyrokiem uniewinniającym.

Sąd Odwoławczy jednak dostrzegł tę sytuację, lecz wskazał, że „*skazanie oskarżonego w instancji odwoławczej, gdy zaskarżonym wyrokiem warunkowo umorzono postępowanie karne naruszałoby standardy i konwencyjne i konstytucyjne*”. Odwołał się tu do poglądu Sądu Najwyższego zaprezentowanego w postanowieniu z dnia 20 października 2022r. w sprawie III KS 51/22.

Sąd Najwyższy w obecnym składzie w pełni popiera argumentację przedstawioną w uzasadnieniu wskazanego orzeczenia SN.

Bezsprzecznie na każdym sądzie rozstrzygającym przedstawioną mu sprawę ciąży obowiązek dokonania tzw. rozproszonej kontroli konstytucyjności ustawy, która miałaby zastosowanie w rozpoznawanej sprawie.

Słusznie zatem w tej przestrzeni Sąd Odwoławczy odwołał się do art. 91 ust 2 Konstytucji RP.

Zgodnie z dyspozycją art. 14 ust. 5 (a nie ust. 1, jak błędnie przywołał SO) Międzynarodowego Paktu Praw Obywatelskich i Politycznych (Dz. U. z 1977r., nr 38, poz. 167): *„każda osoba skazana za przestępstwo ma prawo odwołania się do sądu wyższej instalacji w celu ponownego rozpatrzenia orzeczenia o winie i karze zgodnie z ustawą”*.

W tym kontekście standard konwencyjny wypełnia art. 454§1 k.p.k. tylko w zakresie *orzeczenia o winie*. Pozbawiony natomiast prawa do odwołania się do sądu wyższej instancji byłby oskarżony, jak w niniejszej sprawie, co do którego warunkowo umorzono postępowanie – a więc nie wymierzono mu kary. Taka sytuacja powstałaby gdyby sąd pierwszej instancji warunkowo umorzył postępowanie, a sąd odwoławczy, uznając niemożność uchylenia skarżonego wyroku, podzielił argumenty oskarżyciela i orzekł karę. Kara ta wymierzona po raz pierwszy w instancji odwoławczej byłaby „od razu” prawomocna, a więc niezaskarżalna w trybie zwykłym. Co więcej od części wymierzonych w tym układzie procesowym kar, nie przysługiwałaby również kasacja – art. 523§2 k.p.k.

Tak jak wskazano wyżej brak możliwości zaskarżenia orzeczenia o karze, podobnie jak w przypadku rozstrzygnięcia o winie, narusza standard konwencyjny, a tym samym pośrednio i konstytucyjny.

Słusznie zatem prawidłowo przeprowadzona rozproszona kontrola konstytucyjności, której dokonanie jest obowiązkiem każdego sądu, prowadzi do wniosku, że elementarne zasady prowadzenia sprawiedliwego procesu, nakazywały postąpienie w taki sposób, jak uczynił to Sąd Okręgowy, choć rozstrzygnięcie to nie miało wprost oparcia w krajowych przepisach normujących przebieg procesu karnego.

W świetle powyższego skarga nie mogła być uznana za zasadną.

Z przytoczonych wyżej względów, Sąd Najwyższy orzekł jak w części dyspozytywnej postanowienia.

[J.J.]

[a.ł.]